

Protocol costau

Mawrth 2022

Cynrychiolaeth Gyfreithiol ar Draul Cyhoeddus

1. Mae'r Protocol hwn yn ymwneud â:
 - a. cheisiadau gan unigolyn sydd naill ai wedi'i ddynodi gan y Cadeirydd yn Gyfranogwr Craidd yn yr Ymchwiliad neu'n dyst unigol nad yw wedi'i ddynodi felly ('ymgeisydd'), i ddyfarniad gael ei wneud o dan adran 40(1)(b) o Ddeddf Ymchwiliadau 2005 ('y Ddeddf') mewn perthynas â threuliau sydd i'w tynnu mewn perthynas â chynrychiolaeth gyfreithiol ('treuliau cyfreithiol');; ac
 - b. yn dilyn penderfyniad i wneud dyfarniad, yr asesiad o dreuliau cyfreithiol sy'n dod yn daladwy oddi tano.
2. Bydd y Cadeirydd yn penodi Cyfranogwyr Craidd i'r Ymchwiliad a chynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig y Cyfranogwyr Craidd a/neu unrhyw dyst unigol ar gais ysgrifenedig. Cyhoeddir Protocol ar wahân mewn perthynas ag ystyried ceisiadau am statws Cyfranogwr Craidd.
3. Mae'r gweithdrefnau a nodir yn y Protocol hwn yn ddarostyngedig i'r darpariaethau a gynhwysir yn adrannau 17 a 40 o'r Ddeddf, yr Hysbysiad o Benderfyniad a wneir gan Brif Weinidog y DU o dan adran 40(4) o'r Ddeddf, a dylid eu darllen gyda hwy ('Penderfyniad y Prif Weinidog') a rheolau 19 i 34 o Reolau Ymchwiliad 2006 ('y Rheolau').

Egwyddorion Cyffredinol ynghylch ceisiadau am ddyfarniadau

4. Mae unigolyn yn gymwys i gael ei ystyried ar gyfer dyfarniad os yw:
 - a. unigolyn sy'n mynychu Gwrandawriad Cyhoeddus o'r Ymchwiliad i roi tystiolaeth neu i ddangos unrhyw ddogfen neu beth arall;neu
 - b. unigolyn sydd, ym marn y Cadeirydd, â chymaint o ddiddordeb arbennig yn nhrefodion neu ganlyniad yr Ymchwiliad i gyfiawnhau dyfarniad.
5. Wrth arfer ei phŵer i wneud dyfarniad yn ymwneud â chynrychiolaeth gyfreithiol ar draul y cyhoedd bydd y Cadeirydd yn:
 - a. gweithredu'n deg a chan roi sylw hefyd i'r angen i osgoi unrhyw gost ddiangen (boed hynny i arian cyhoeddus neu dystion neu eraill); a
 - b. sicrhau ei bod yn cydymffurfio â'r cymwysterau a'r amodau a nodir ym Mhenderfyniad y Prif Weinidog.
6. Yn amodol ar y cymwysterau a'r amodau a osodwyd arni gan y Prif Weinidog, bydd y Cadeirydd, wrth benderfynu ar gais am ddyfarniad yn ymwneud â threuliau cyfreithiol, yn cymryd i ystyriaeth:
 - a. adnoddau ariannol yr ymgeisydd, yn ddarostyngedig i baragraff 3 o Benderfyniad y Prif Weinidog; a
 - b. a yw gwneud dyfarniad er budd y cyhoedd.
7. O ystyried y meini prawf a nodir ym mharagraff 6 o'r Protocol hwn, yr ystyriaethau a nodir ym Mhenderfyniad y Prif Weinidog a'i phwerau o dan adran 17(1) o'r Ddeddf, mae'r Cadeirydd yn rhagweld y bydd dyfarniadau'n cael eu gwneud dim ond mewn achosion lle mae'n penderfynu:
 - a. bod gan yr ymgeisydd:
 - i. gysylltiad uniongyrchol â'r materion a nodir yng nghylch gorchwyl yr Ymchwiliad, a thystiolaeth i'w darparu mewn perthynas â hwy; a/neu
 - ii. ddiddordeb sylweddol mewn agwedd bwysig ar y materion a nodir yn y cylch gorchwyl hwnnw; a/neu
 - iii. gall fod yn destun beirniadaeth benodol neu sylweddol yn ystod trafodion yr Ymchwiliad neu yn yr adroddiad, neu mewn unrhyw adroddiad interim.

- b. y byddai'r ymgeisydd yn cael ei ragfarnu wrth geisio cynrychiolaeth pe bai ganddo unrhyw amheuaeth ynghylch cyllid yn dod ar gael ac nad oes unrhyw ddulliau eraill o ariannu cynrychiolaeth o'r fath, yn ddarostyngedig i baragraff 3 o Benderfyniad Prif Weinidog y DU; ac
 - c. ei bod yn deg, yn angenrheidiol, yn rhesymol ac yn gymesur gwneud dyfarniad.
8. Yn gyffredinol, felly, ni wneir dyfarniadau mewn perthynas â threuliau cyfreithiol cyrff sylweddol, neu unigolion y gellid yn rhesymol ddisgwyl i gyrff o'r fath eu talu, oni bai bod amgylchiadau arbennig sy'n cyfiawnhau galw ar arian cyhoeddus.

Y cwmpas ar gyfer cynrychiolaeth gyfreithiol yn yr Ymchwiliad ar dâl cyhoeddus

9. Pan fydd y Cadeirydd yn penderfynu gwneud dyfarniad, bydd fel arfer yn cael ei gyfyngu i gynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig sydd â rôl mewn perthynas â rhai neu bob un o'r materion canlynol:
 - a. ystyried cyfarwyddiadau cychwynnol;
 - b. cynghori'r cleient mewn perthynas â gwneud datganiad tyst a/neu ddarparu tystiolaeth fel arall i'r Ymchwiliad, yn unol ag unrhyw gais a wneir gan yr Ymchwiliad o dan Reol 9 y Rheolau;
 - c. ystyried deunydd datgelu a/neu ddeunydd sydd wedi'i gynnwys mewn Bwndel Ymchwiliad (neu unrhyw Fwndel cyfyngedig yn achos tyst unigol nad yw'n Gyfranogwr Craidd) i'r graddau y bo angen i gynrychioli buddiannau'r cleient yn briodol;
 - d. cynghori'r cleient mewn perthynas ag unrhyw lythyr rhybuddio a anfonir gan y Cadeirydd o dan reol 13 o'r Rheolau;
 - e. gwneud datganiad agoriadol, lle caniateir;
 - f. cynrychioli'r cleient yn ystod ei dystiolaeth lafar (a thystiolaeth eraill, os bydd angen);
 - g. gwneud cais i gael caniatâd i archwilio unrhyw dyst sy'n rhoi tystiolaeth lafar o dan yr amgylchiadau a bennir gan y Cadeirydd; a/neu
 - h. gwneud cyflwyniadau terfynol, lle bo angen.
10. Er mwyn rheoli ei waith yn effeithiol, bydd yr Ymchwiliad yn rhannu'r materion i'w hymchwilio yn fodiwlau.
11. Gall dyfarniadau a wneir gan y Cadeirydd o dan y Protocol hwn gael eu cyfyngu i faterion sy'n ymwneud ag un neu fwy o'r modiwlau y cyfeirir atynt ym mharagraff 10 uchod. Gall y Cadeirydd amrywio'r modiwlau fel y gwêl yn briodol. Pan fydd unrhyw amrywiad i'r modiwlau, bydd Cyfreithiwr yr Ymchwiliad yn hysbysu'r ymgeisydd o'r newid(iadau) a bydd yn nodi pa gamau, os o gwbl, y mae'n ofynnol i'r ymgeisydd eu cymryd o ganlyniad.

Ceisiadau am ddyfarniadau a'r gweithdrefnau ar gyfer cytuno ar lefel y cyllid

12. Ceisiadau am ddyfarniadau a'r gweithdrefnau ar gyfer cytuno ar lefel y cyllid
 - a. y rheswm/rhesymau pam yr ystyrir bod cynrychiolaeth gyfreithiol yn angenrheidiol;
 - b. pa fodiwl(au) Ymholiad y mae'r cais yn berthnasol iddynt, gyda rhesymau;;;
 - c. maint adnoddau ariannol yr ymgeisydd a chadarnhad nad oes unrhyw fodd arall i ariannu cynrychiolaeth o'r fath, yn amodol ar baragraff 3 o Benderfyniad y Prif Weinidog;
 - d. natur budd y cyhoedd a wasanaethir gan ddyfarniad o arian cyhoeddus (gweler rheol 21(2)(b) o'r Rheolau);
 - e. natur a swyddogaeth y gynrychiolaeth gyfreithiol y ceisir y dyfarniad ar ei chyfer;
 - f. maint a chyfansoddiad y tîm y mae cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yr ymgeisydd yn bwriadu ei ddefnyddio, gan gynnwys yr hynafedd a'r cyfraddau codi tâl fesul awr arfaethedig ar gyfer pob cyfreithiwr a rhai paragyfreithiol i'w cyflogi, yn amodol ar y cyfraddau uchaf fesul awr a bennir ym mharagraff 19 o Benderfyniad y Prif Weinidog;
 - g. lle credir bod angen cyfarwyddo cwnsler, y rhesymau dros wneud hynny, dyddiad galw'r cwnsler hwnnw a'r gyfradd fesul awr arfaethedig, yn amodol ar y cyfraddau uchaf fesul awr a bennir ym mharagraffau 17-18 o Benderfyniad y Prif Weinidog. Bydd defnydd cwnsler yn cael ei ariannu yn unig ar sail taliad am amser a dreulir ar feysydd gwaith penodol a gytunir ymlaen llaw; ni fydd yn dderbyniol cyflwyno hawliadau cyffredinol ar hyd llinellau 'ffi byr', 'gloywi' neu 'baratoi';
 - h. amcangyfrif o hyd y gynrychiolaeth gyfreithiol gydnabyddedig;
 - i. nifer yr oriau bob wythnos y rhagwelir y bydd tîm y cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yn ymwneud â gwaith yr Ymchwiliad;
 - j. nifer yr oriau bob wythnos y rhagwelir y bydd cwnsler (os caniateir hynny ar draul y cyhoedd) yn cael ei ddefnyddio ar waith yr Ymchwiliad;
 - k. faint o amser y rhagwelir y bydd yn cael ei dreulio mewn cynhadledd ar ddiwedd pob diwrnod o'r gwrandawiadau llafar; a
 - l. manylion unrhyw dreuliau eraill y gellir eu rhagweld sy'n ymwneud â chynrychiolaeth gyfreithiol.

13. Yn amodol ar y cap ar uchafswm nifer yr oriau y gall cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yr ymgeisydd eu codi, fel y darperir ym mharagraff 15 o Benderfyniad y Prif Weinidog:
 - a. bydd y cynrychiolydd yn cytuno ymlaen llaw â Chyfreithiwr yr Ymchwiliad ar y cyfraddau fesul awr a fydd yn berthnasol iddo a/neu i unrhyw gyfreithiwr cymwys arall a fydd, os bydd y Cadeirydd yn cymeradwyo'i gyfranogiad, yn cael ei benodi i'w helpu i gyflawni ei swyddogaeth; ond
 - b. lle na ellir dod i gytundeb ynghylch cyfraddau fesul awr, bydd y Cadeirydd yn pennu'r cyfraddau y mae'n eu hystyried yn briodol ar ôl derbyn sylwadau ysgrifenedig ar ran yr ymgeisydd.
14. Bydd y cyfraddau uchaf fesul awr ar gyfer teithio ac amser aros gan aelodau tîm cyfreithiol ymgeisydd yn hanner y gyfradd fesul awr y cytunwyd arni mewn perthynas â gwaith cyfreithiol yn unol â pharagraff 20 o Benderfyniad y Prif Weinidog. Mae'n rhaid cynnwys unrhyw amser teithio a/neu aros o fewn y cap ar uchafswm nifer yr oriau y gall cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yr ymgeisydd eu codi, fel y darperir ym mharagraff 15 o Benderfyniad y Prif Weinidog, ac ni fydd yn ychwanegol mewn unrhyw achos i'r cap ar oriau.
15. O dan reol 7(2) mae'n rhaid i'r Cadeirydd gyfarwyddo bod cyfranogwyr craidd yn cael eu cynrychioli gan un cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig os yw'n ystyried:
 - a. bod eu diddordebau yng nghanlyniad yr Ymchwiliad yn debyg;
 - b. bod y ffeithiau y maent yn debygol o ddibynnu arnynt yn ystod yr Ymchwiliad yn debyg; a'i
 - c. bod yn deg ac yn briodol iddynt gael eu cynrychioli ar y cyd.

Felly, lle bynnag y bo modd, ac er mwyn lleihau'r gost, anogir ymgeiswyr i gyfarwyddo cynrychiolwyr cyfreithiol cydnabyddedig sydd eisoes yn cael eu cadw gan bartïon eraill.

16. Lle bo gan Gyfreithiwr yr Ymchwiliad le i gredu y gallai buddiannau unrhyw ymgeisydd wrthdaro â buddiannau partïon eraill, bydd yn sicrhau bod y rheini sy'n ymwneud â'r gwrthdaro'n cael gwybod am wrthdaro o'r fath a bydd unrhyw arian cyhoeddus sydd ar gael ar gyfer cymorth cyfreithiol yn cael ei ddyfarnu ar y sail bod cynrychiolwyr cyfreithiol cydnabyddedig ar wahân yn cael eu cadw.

Penderfyniadau ar geisiadau gan y Cadeirydd

17. Gan ystyried darpariaethau'r Ddeddf, y Rheolau a'r darpariaethau a nodir yn y Protocol hwn, bydd y Cadeirydd yn penderfynu ar gais am ddyfarniad o fewn amser rhesymol.
18. Bydd Cyfreithiwr yr Ymchwiliad yn hysbysu'r ymgeisydd a, lle bo'n berthnasol, ei gynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig, yn ysgrifenedig o benderfyniad y Cadeirydd a, lle y gwneir dyfarniad, am delerau'r dyfarniad. Gall telerau o'r fath gynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i) y canlynol:
 - a. natur a chwmpas y gwaith sydd i'w ariannu, fel y cytunwyd ymlaen llaw â Chyfreithiwr yr Ymchwiliad; mae hyn yn debygol o fod mewn perthynas â rhai neu bob un o'r materion a nodir ym mharagraff 9 o'r Protocol hwn. Fel y nodir ym mharagraff 11 uchod, gall y dyfarniad gael ei gyfyngu i ariannu gwaith a wneir mewn perthynas ag un neu fwy o fodiwlau penodol. Fel arfer, ni fydd cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig ymgeisydd yn cael ei ad-dalu am waith ymchwiliol gan mai dyma rôl yr Ymchwiliad. Yn yr un modd, ni fydd taliad yn cael ei wneud am gael eitemau megis adroddiadau arbenigol, oni bai bod y Cyfreithiwr i'r Ymchwiliad wedi awdurdodi hynny'n flaenorol;
 - b. maint a chyfansoddiad tîm cyfreithiol y cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig sydd i'w ddefnyddio, gan gynnwys hynafedd a nifer y cwnsler pan gytunir bod hynny'n angenrheidiol;
 - c. y cyfraddau fesul awr ar gyfer pob cwnsler, cyfreithiwr a rhai paragyfreithiol sydd i'w cyflogi;
 - d. unrhyw gapio ffioedd cyfreithiol sydd i'w gosod lle bydd timau cyfreithiol (gan gynnwys cwnsler) yn cael eu capio o ran uchafswm nifer yr oriau y gellir eu codi am unrhyw ddiwrnod gwaith neu wythnos waith, hyd yn oed pan fo nifer yr oriau a weithiwyd mewn gwirionedd yn fwy na'r uchafswm hwnnw;
 - e. na fydd taliadau dros £100 (heb gynnwys TAW) yn cael eu talu oni bai bod y Cyfreithiwr i'r Ymchwiliad wedi awdurdodi hynny ymlaen llaw. Ni thelir all daliadau o dan £100 oni bai bod y gwariant yn rhesymol ac yn angenrheidiol a lle mae derbynebaw/anfonebau yn dystiolaeth o'r taliad y ceisir ad-daliad amdano;
 - f. bod y dyfarniad yn amodol ar yr amod mai dim ond am waith sy'n dystiolaeth briodol ac y gellir nodi ei fod wedi'i wneud mewn modd effeithlon ac effeithiol, gan osgoi dyblygu diangen a gwneud y defnydd gorau o arian cyhoeddus;
 - g. ar ba ffurf y mae biliau sy'n ymwneud â threuliau cyfreithiol i'w cyflwyno; a/neu
 - h. pa mor aml y mae biliau i'w cyflwyno.

19. Ni fydd gwariant a dynnir cyn gwneud dyfarniad fel arfer yn adenilladwy, ac eithrio lle mae Cyfreithiwr yr Ymchwiliad wedi cytuno'n benodol ymlaen llaw ar ran y Cadeirydd.
20. Bydd y Cadeirydd yn agored, naill ai i ddechrau neu ar unrhyw adeg ar ôl dyfarnu, i osod amodau ychwanegol ar y dyfarniad. Yn benodol, gall benderfynu y dylid gosod cap is mewn perthynas â threuliau cyfreithiol y gellir eu hysgwyddo ar draul y cyhoedd. Gall hyn fod yn derfyn ariannol cyffredinol ar nifer yr oriau i'w treulio ar fusnes yr Ymchwiliad.

Gweithdrefnau Bilio

21. Lle bo'r Cadeirydd wedi gwneud dyfarniad, mae'n rhaid i'r ymgeisydd y mae'r dyfarniad hwnnw wedi'i roi iddo gyflwyno biliau yn ymwneud â'u treuliau cyfreithiol i Gyfreithiwr yr Ymchwiliad bob mis. Mae biliau o'r fath i'w derbyn heb fod yn hwyrach na 7 diwrnod yn union ar ôl diwedd y mis y maent yn berthnasol iddo, a chyfrif terfynol i'w gyflwyno cyn diwedd yr Ymchwiliad.
22. Mae'n rhaid i Filiau a gyflwynir yn unol â pharagraff 21 uchod gynnwys naratif manwl sy'n cynnwys yr wybodaeth ganlynol:
 - a. dadansoddiad o nifer yr oriau a weithiwyd gan bob unigolyn ar bob diwrnod, gan nodi, ym mhob achos, fanylion y gwaith a gyflawnwyd a'r amser a dreuliwyd arno;
 - b. y cyfraddau fesul awr a godir am bob unigolyn, fel y pennir gan y Cadeirydd yn ei dyfarniad;
 - c. rhestr o'r holl alldaliadau a hawliwyd ynghyd â derbynebaw / anfonebau ategol;
 - d. lle mae gwaith wedi'i wneud gan gwmsler, manylion ffioedd cwmsler (a gefnogir gan nodiadau ffioedd a thafleuni amser wedi'u llofnodi sy'n gorfod nodi'n fanwl pa waith a wnaed, pryd, gan ba gwmsler a faint o amser a dreuliwyd).

Gweithdrefn ar gyfer asesu symiau sy'n daladwy o dan ddyfarniad

23. Wrth asesu'r swm sydd i'w ddyfarnu, bydd y Cyfreithiwr i'r Ymchwiliad yn ystyried yr holl amgylchiadau, gan gynnwys yn benodol a oedd y treuliau:
 - a. wedi u tynnu'n gymesur ac yn rhesymol;
 - b. yn swm cymesur a rhesymol; ac
 - c. yn cael ei hawlio yn unol â'r gweithdrefnau a nodir yn y Protocol hwn.
24. Bydd unrhyw waith a wneir gan gynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yr ymgeisydd sy'n ymwneud â materion y tu allan i gylch gorchwyl yr Ymchwiliad a/neu faterion y mae wedi'u nodi ar gyfer ymchwiliad, neu nad yw fel arall yn cydymffurfio â thelerau'r dyfarniad a hysbyswyd i'r ymgeisydd o dan baragraff 18 o'r Protocol hwn, yn cael ei wrthod.
25. Lle bo Cyfreithiwr yr Ymholiad yn penderfynu y dylid talu swm llawn cais ymgeisydd am dreuliau cyfreithiol, yr asesiad hwnnw hefyd yw'r asesiad terfynol.
26. Os bydd yr ymgeisydd neu ei gynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yn anghytuno ag asesiad cychwynnol Cyfreithiwr yr Ymchwiliad o fil sy'n ymwneud â'u treuliau cyfreithiol, bydd y drefn a nodir yn rheol 29 o'r Rheolau yn cael ei dilyn.

Adolygu asesiad o swm sy'n daladwy o dan ddyfarniad

27. Os bydd anghytundeb yn parhau ar ôl cwblhau'r weithdrefn a nodir yn rheol 29, mae'n rhaid i'r Cadeirydd, yn unol â rheol 31 naill ai:
 - a. gyflogi barnwr costau o Uwch Lysoedd Cymru a Lloegr drwy gyfeirio'r asesiad ynghyd â'r holl dystiolaeth a dogfennaeth berthnasol at y Barnwr Costau hwnnw; neu
 - b. ei gwneud yn ofynnol i Gyfreithiwr yr Ymchwiliad gyhoeddi asesiad terfynol o'r bil costau sy'n destun dadl.

Gwneud dyfarniad

28. Lle

- a. mae'r Cadeirydd yn penderfynu ymhellach i reol 31(1)(b) nad yw dyfarniad i'w adolygu yn unol ag is-baragraff (1)(a) o'r rheol honno; neu
- b. bod y Cyfreithiwr i'r Ymchwiliad a'r ymgeisydd yn cytuno ar swm yr asesiad ar unrhyw adeg ar ôl i'r Cadeirydd gyfeirio'r cais at y Barnwr Costau a chyn dyddiad y gwrandawriad adolygu,

bydd y Cadeirydd yn gwneud dyfarniad ac yn trefnu i dalu'r asesiad terfynol yn unol â rheol 34(1).

29. Pan fo swm y dyfarniad wedi'i adolygu gan y Barnwr Costau yn unol â rheol 31, bydd y Cadeirydd yn gwneud dyfarniad ac yn trefnu i dalu asesiad y Barnwr Costau yn unol â rheol 34(2).
30. Bydd pob taliad yn cael ei wneud yn electronig gan System Glirio Awtomataidd y Bancwyr (BACS). Er mwyn gallu talu, mae'n rhaid i filiau ddangos y manylion cyfrif banc perthnasol ar eu hwyneb.
31. Dylid anfon pob cais am ddyfarniadau a gohebiaeth yn eu cylch at Gyfreithiwr yr Ymchwiliad y mae ei fanylion wedi'u nodi isod:

Martin Smith

Cyfreithiwr i'r Ymchwiliad

E-bost: solicitors@covid19.public-inquiry.uk

32. Gall methu â chydymffurfio â'r gweithdrefnau a nodir yn y Protocol hwn arwain at oedi neu wrthod talu.
33. Gall Cadeirydd a Chyfreithiwr yr Ymchwiliad amrywio cymhwysiad a thelerau'r Protocol hwn fesul achos lle bo angen er mwyn cynnal yr Ymchwiliad yn briodol, yn amodol ar ofynion Penderfyniad y Prif Weinidog.

© Hawlfraint y goron 2022

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu'n unol â thelerau'r Drwydded Llywodraeth Agored f3.0 ac eithrio lle nodir fel arall. I weld y drwydded hon, ewch i nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3

Lle rydym wedi nodi unrhyw wybodaeth sydd o dan hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi gael caniatâd deiliaid yr hawlfraint dan sylw.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn <https://covid19.public-inquiry.uk/>

Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch y cyhoeddiad hwn at contact@covid19.public-inquiry.uk.